

פרטיכל מישיבת ועדת הכספים

מיום 31.10.49

=====

היו"ר ד. צ. פנקס

שר האוצר א. קפלן

חברי הועדה הנוכחים:

- א. אפרתי
- פ. נפתלי
- ד"ר א. גרנוח
- ש. דיין
- י. רוקח
- א. אלישר
- א. הרצפלד
- ד"ר י. בדר
- א. מ. גניחובסקי
- א. בן אליעזר

מטעם האוצר:

- ד. הורוביץ
- מר זגני
- מר רונן

נכחו:

- מר הופיין (מחפית הראשונה של הישיבה)
- מר נובומייסקי (מחפית השניה של הישיבה)

הישיבה נפתחה בשעה 16.00.

= = =

(1) אשור מחן ערבות - הלואה לפרדסנים.

סדר היום:

(2) הויכוח בענין חברת האשלג.

= = =

שר האוצר א. קפלן: בימים האחרונים לפני הפגרא פנו הפרדסנים בבקשה

לבנק, כדי לקבל הלואה לחומרי אריזם. הבנק מבקש

שהממשלה תחן ערבות. הסכים לתת את הערבות, מתוך הנחה שהענין יזבא לפני

הכנסת. סבור שלא היחה בזה שום ריזיקה. בינתיים היה צורך לשלם כסף, והבנקים

מבקשים לפתוח אשור של ועדת הכספים של הכנסת, עד שהכנסת תוכל לדון בדבר.

אין זו ריזיקה, כי גם אם יקרה משהו, נשארים חומרי האריזה, המהווים רכוש די גדול.

היו"ר ד. צ. פנקס: אינו מבין מדוע פעולה עסקית כזו דורשת וזקוקה לערבות הממשלה. סבור שהבנקים יכולים לחת את הכסף בלי ערבות. אין המועצה צריכה לקנות, אלא יש להשאיר את המסחר בידי המסחרים.

שר האוצר א. קפלן: הסוחרים אף פעם לא קנו את חומרי האריזה.

ש. דיין: שואל מה יהיה אם גם "תנובה" תבוא לממשלה בדרישות בקשר לחומרי האריזה שלה, ומקבלת חשבוה משר האוצר שהכמיות הדרושות לתנובה אינן גדולות כ"כ.

מר הופייין: מאז שארגנו את הענף של הפרדסנות כמו שארגנו אוחו, קנתה הממשלה למעשה את חומרי האריזה. היא עשתה את זה דרך ה"סיטרוס בורד", שהיה למעשה רק משרד. הבנקים נתנו כמה שבקשו מהם, על חשבון הממשלה. כעת, אם אין ערבות של הממשלה, מסרבים הבנקים לחת מיליון לירה לקניית חומרי אריזה.

שר האוצר א. קפלן: בשנה שעברה ששחמשו בחומרי אריזה שנשארו מממשלה המנדט. לפני שנחיים, או שהממשלה קנתה את החומרים או שהבנקים נתנו את הכסף.

היו"ר ד. צ. פנקס: מזכיר לחברי הוועדה שבעצם אין לוועדת הכספיים הסמכות החוקית להחליט על ערבויות. אינו מעוניין לחבל בפעולה נחוצה לסידור האקספורט. סבור שאפשר להכניס פעולה זו לתוך המסגרת של הפעולות הארגוניות שהממשלה עושה, ושל הקניות. שואל מה הממשלה מקבלת תמורת ערבותה.

שר האוצר א. קפלן: מוכן לבדוק את הצעת היו"ר, אולם מפוקפק מאד ביעילותה. יבנלה להיות סכנה רק בשני מקרים. המקרה הראשון הוא אם אין אקספורט, והשני, אם פורצת מלחמה, או יקרה מאורע פוליטי שבגללו ילכו המחסנים לאיבוד.

מציע שהעדה האשר את מתן הערבות לעת עתה, והממשלה חביא בזמנו הצעת חוק לכנסת.

לכנסת הצעת חוק.

(2) הויכוח בענין חברת האשלג.

היו"ר ד. צ. פנקס: מודה למר הופיין על שהואיל לבוא מיד אחרי נסיעתו

כדי לתת לוועדה את חוות דעתו בענין חברת האשלג.

הוועדה דנה בענין האשלג במשך מספר ישיבות. הוועדה קבלה את הדו"ח של ועדת החקר לענין אשלג, ומבקשת את מר הופיין, יו"ר הוועדה הזו, להגיד לה לאיזה מסקנות הגיע. אח"כ תשמע הוועדה את מר נובומייסקי, המנהל הכללי של החברה.

מר הופיין: יפטר מסקנות אחרות, שהן מסקנות פרטיות שלו. הוועדה

אינה קיימת כבר, ומה שהיה לה להגיד כתבה ~~לשם~~

בדו"ח שמסרה. היו בוועדה דעות שונות, והד"ח הוא פשרה של הדעות שהיו.

היו כאלה שאמרו שהחברה אינה שווה, ושאי אפשר לעשות ממנה שום דבר. הם

טענו שמוכרחים להלאים את החברה. היו כאלה שטענו שהם נגד הלאמה, מסוך

אידיאולוגיה. הם היו מעטים. היו כאלה שאמרו שבדבר הלאמה אין להם כל

אידיאולוגיה. יש להלאים ששזה טוב, ואין להלאים כשזה רע. גם הוא סבור כך.

אין להלאים את החברה הזאת. מבין הלאמה של דבר שהוא כדאי. היו שטענו

שעצם הדבר הוא חשוב מאד. הוועדה החרשמה פחות מהצבור מהמספרים הגדולים

ומעצם ניצול האשלג. העובדה שיש מיליארדים של טונות בחוץ ים המלח אינה

עושה רושם, כי חשוב לא מה שנמצא בחוץ ים המלח, אלא מה שאפשר לנצל ולהוציא

ממנו. חשוב מה אפשר להוציא בצורה חסכונית, ומה אפשר להיות למכור במהירים

כדאיים. לץ הוועדה לא הגיעה לידי מסקנה שכל הענין הוא נטול חשיבות.

זה כולל מחוז שלם של הארץ, ואפשר לעשות שם דברים רבים. אולם אין להגזים.

אשר להלאמה, סבור שאין מה למהלך. מלבד זאת, סבור שקיים הארגומנט החזק

נגד הלאמת החברה, והוא שהממשלה זקוקה להון, ושאינן להפחיד את אותם הגורמים

המעוניינים להשקיע בארץ את הקפיטל שלהם.

אולם החשש העיקרי הוא שהחברה תגיע למצב כזה שבו

לא חובל יותר להמשיך. דעת הוועדה כולה היתה שהחברה דורשת ריאורגניזציה

גמורה. לחברה אין כסף. יש לה יותר חובות מאשר אמצעים להחזיר אותם.

המנגנון אינו מנגנון. החברים המנוסים של המנגנון שהוועדה איתה אוהם לא

רצו לחזור לחברה. הריב עם הפועלים על ענין הפיאזיים ידוע לחברי ועדת

הכספים היטב. בכדי לסדר את הריב הזה דרוש כסף רב. עד שהוועדה הכינה את

הדו"ח, לא ראתה כל תכנית עבודה. התכניות הישנות אינן מתאימות כבר לניצול

פרקטי. אחרי שהועדה סיימה את עבודתה הובאה תכנית. ראה את תמצית התכנית הזאת, והיא לא עשתה עליו רושם. יתכן שהתכנית השלימה יותר מועדת. ישנה צרה אחת, והיא שאין הנהלה עליונה. מניח שהוא יכול לדבר על אישים בלי חשש שהשבר יתפרסם. אין רצון מאוחר בתוך ה"בורד". נובומייסקי התנהג בתוך החברה, מן היום הראשון להוסדה, כאוטוקרט. לא רק הפקידים והפועלים טוענים, כי אם גם המנהלים. הוא אינו מראה להם חוזים, חשובים וכ"ו. אחד או שניים, מן המנהלים, התפטרו, כידוע. ישנם שני אנשים חשובים, סולט וברודי. סולט אומר בפרוש שהוא אבד כל אימון בהנהלתו האירגונית של נובומייסקי. ברודי אומר את ההיפך. החברה מחולקת בנידון זה, ואינה פועלת במרץ. החבר הלונדוני בעל המרץ, גסטטנר, הוא בדעתו של סולט. שניהם חושבים שתחת הנהלתו של נובומייסקי, אסור לחברה לקחת כסף ולהשקיע אותו. גסטטנר אומר שאינו יודע כלום מן התכניות. הוא אינו יודע מה יהיה עם החברה.

אינו אומר שיש להתיאש מן החברה הזאת, אולם יש לתת לה אפשרות לריאורגניזציה. אחרי שתאר את הדברים בצורה כ"כ פסימיסטית, רוצה להראות על הדברים הבהירים. המלה "אשלג" היא מלה טובה מאד בשוק הקיים עכשו. הדעה הכללית היא שהעולם יצטרך לכמויות ענקיות של אשלג, ורבים ישקעו כסף ב"חברה לייצור אשלג", ל"חברת האשלג". הדבר השני הטוב הוא שהמספרים הפנטסטיים של העושר האצור בחוף ים המלח בכ"ז עושה רושם רב על אנשים רבים. האמריקאים אלהבים מספרים גדולים. עובדה היא שבים המלח גלומים אוצרות אשלג בשביל דורות אחדים לכל העולם. יתכן שהחברה בכ"ז חמצא את הכסף הדרוש לה, ויש לתת לה אפשרות.

לפני הועדה עמדה שאלה של הזמן. ע"צ. הזמן דחק אז.

אולם כעת המצב הוא אחר. העונה של 1950 עברה.

אינו סבור שיש לבטל את מר נובומייסקי לגמרי. אולם יש לדרוש שיצטרפו למו"מ סולט וגסטטנר. הם צריכים למצוא זמן לבוא הנה. אם מדברים אל השלשה, הרי מדברים אל החברה. יש לשאול אותם אם יש להם תכנית שהם משוכנעים ביעילותה. בנידון זה, אפשר לסמוך על מאפוננו של אדם רציני כמו סולט. מסופק אם אפשר לשאול את חוות דעתם של מומחים, כי דעתו של כל מומחה תהיה שונה משל חברו. ישנה גם השאלה אם החברה תמצא מפסיק כסף כדי לממן את התכנית. הסכומים הדרושים יהיו גדולים מאד. על הממשלה לעמוד על דרישות שלה. היא צריכה לעמוד על תנאים שלה בתוך הקונסציה. יש צורך בהשקעה ידועה של הממשלה בנוגע לפוליטיקה של המכירה. ישנה שאלה איפה למכור, ואיזה וולוטה לקבל.

בחוק הדו"ח של/א/אועדה יש עוד כמה דברים. ישנן רעיון

שהוא לעת עתה בגדר דמיון בלבד, על ניצול לגמרי אחר של האשלג בים המלח.

בדרום. הצפון הוא באמת ים, בעומק של חמשים מטר, בזמן שכל הדרום הוא

בצה בעומק של המשה, ששה מטר. הרעיון הוא לעשות סכר שיעבור מן הצד האחד

לצד השני, ולעשות מכל ים המלח בריכה ענקית. זה ידרוש השקעה גדולה מאד.

יש שורה של דברים שהממשלה יכולה ל/א/א/א לכתוב בחוק

הקונסציה, כדי שידה תהיה על העליונה, בלי להגביל יותר מדי את חופש

התנועה של האנשים הרוצים להשקיע במפעל את הדולרים שלהם. יהיה מ"ס קשה

לא עם נובומייסקי או סולט, כי אם עם אותם האנשים אשר צריכים לחפש אוחם

ואשר עתידים להשקיע את כספם במפעל זה. יש מדברים על התחלת העבודה במאי

1951. אין להחפז. אפשר לשמוע ולדון בעניין. יש לשמוע בחשומת לב רבה את

דברי נובומייסקי. הוא/א/א/א במפעל זה את כל הייו, ונכנס מחדש לריאורגניזציה

במרץ רב. יש לשמוע גם ייצוג יותר מכריע של החברה כולה לפני שמחליטים לאיזה

צד שהוא.

הינו"ר ד.צ. פנחס: נוגע בשאלה שמר הופיין לא נגע בה, א/א/א והיא פי

אי אפשר יהיה להסתדר עם עבר הירדן בכדי לקבל את המים.

השאלה היא אם לפי דעת הועדה אפשר יהיה להסתדר בלי עבר הירדן.

מר הופיין: לפי כל השיטות שעבדו בהן עד עכשו יש צורך בעבר

הירדן. סבור שלחברה אין כל ערך בלי הסכם עם עבר הירדן.

אפשר יהיה להסתדר במשך שנה אחת בלי לשטוף את הבריכות. ישנם מומחים שתושבים

שאפשר יהיה לעבוד כך שנתיים. המים המתוקים הם מי שטיפה. יש שיטות של

שטיפה באופן מיכני. יש אומרים שאפשר לעשות זאת ואין כל צורך בעבר הירדן.

בדרום יש שאלה אחרת. כל הקונסציה היא בחלקה על אדמת עבר הירדן. דבר שני

הוא עניין התחבורה. אפשר להעביר דרך שטחים ישראליים, ואז לא יהיה צורך

בעבר הירדן, אולם זה יעלה בכספים. נובומייסקי עוד חולם להעביר דרך ירושלים.

ישנו דבר אחר. הים הוא ים משותף, ואפשר לעשות בים

המלח בשטח ישראל מה שרופצים בלי להתחשב בעבר הירדן. אולם אין כל בטחון

שמלך עבר הירדן יזניח את אוצרות הטבע בחוף הטריטוריה שלו. הם יעשו עבודה

יותר זולה, ויוציאו לשוק אשלג יותר זול, מה שיפגע קשה בחברה. סבור שיש

לחיות בשלום עם שכנים עד כמה שאפשר. יש לבוא לידי הסכם. הם ירצו להוציא

את האשלג שלהם דרך חיפה, וממשלת ישראל לא תוכל לסרב להעביר אותו. אם היא

רוצה שנמל חיפה יהיה נמל בין לאומי.

א. הרצפלה:

שואל אם לא יהיה צורך בטריטוריה של עבר הירדן במקרה שתהיה דרך. מקבל תשובה חיובית, אולם זה יעלה בכסף רב; כל זמן שאין דרך בארץ, יש צורך בדרך בעבר הירדן גם בשביל אקספורט.

י. רוקח:

קרא ברו"ח שבחברה לא שלמה את כל הדיווידנדה. נוסף לכך עבדה החברה בעבודה ערבית. מעיר שאם תהיה בעת עבודה עברית, תהיה הרנטביליות יותר גרועה.

מר הופיין:

אם ימשיכו לעבוד באותם החתליכים שעבדו בהם קודם, ותהיה עבודה עברית, החברה אבודה. יש מקום לשכלולים רבים באופן העבודה. בחתליכי העבודה הקיימים, חצי מן האשלג נזרם בחזרה לים. החברות המייצרות אשלג ממימי ים הן ספורות. יש להגיע לאחוז חפוקה יותר גבוה.

י. רוקח:

שואל אם ועדת החקר שמעה את החברה, ומקבל תשובה חיובית.
שואל מה היחסים בין "פלסטיין מיינינג קומפני" ובין חברה האשלג, ומקבל תשובה שהדבר היתירי המשותף בין השנים הוא שנובומייסקי יסד את שניהם.
שואל איזה ערך יש לחברה אם יהיה בה רוב יהודי. סבור שרוב יהודי אינו מבטיח חברה לאומית.

מר הופיין:

מסופק אם אפשר לענות על שאלה זו במלים ספורות. השאלה נובעת מזמן המנדט. אז היחה נטיה אנטי יהודית, וכל הסיכויים להשפעה יהודית היו ברוב יהודי. כרגע המצב הוא אחר. בעת ישנה ממשלה, יש חוק, והממשלה יכולה לדרוש את שלה. הממשלה יכולה להבטיח את כל האינטרסים שלה. יכולים להיות בעלי מניות באמריקה ובאנגליה. אולם התחוקה היא תחוקה יהודית, והחברה חייבת להכיר ביד הממשלה. אפשר, כמובן, להתעמק יותר בשאלה זו.

ש. דיין:

ישנו ויכוח חריף במקצת בענין הלאמת החברה. מר הופיין אמר שאין להכנס למטה חולה בראש בריא. אולם אם המטה באמת כ"כ חולה, מדוע יכנסו אליה אנשים פרטיים? ישנם האומרים שאין לממשלה להכנס/ לעסק זה בגלל

הפתר מפני ההון הפרטי. סבור שהממשלה תוכל לשלם פיצויים, תעבדה זו אינה צריכה להפתיד את ההון הפרטי.

מר הופייין: בדבר ההצעה לשלם פיצויים לחברה. ההגיון הוא טוב אולם ההון הבינוני יראה את ההלאמה ולא את הפיצויים. יתכן שלממשלה לא תהיה דרך אחרת, אולם כדאי לה וטוב לה לדחות את השעה. אשר למחשבה שאם כדאי לאחרים להשקיע עון בחברה, כדאי גם לממשלה להכנס אליה, סבור שדרושה בהנהלת החברה $\frac{1}{2}$ ובחליכי העבודה ריאורגניזציה כזו, שהסכויים הם יותר טובים למי שמתפש עסק, מאשר לאלה הרוצים לנהל את החברה בתור מפעל ממלכתי.

ש. דיין: מדובר על אוצרות עצומים הגלומים בים המלח. האם אפשר לקבל מספרים? יתכן שתמצא חברה אמריקאית בעלת אמצעים בלתי מוגבלים. שואל מה האוצרות, וכמה צריך להשקיע בכדי לנצל אותם.

מר הופייין: דרושה תכנית המאפשרת להוציא את האוצרות מהמים. לא בדרך של אידוי. כל זמן שעושים את העבודה ע"י אידוי, ישנה ההגבלה מצד הטבע. אין מקום. היה סבור שבדרום יש מקום, אולם מתברר שאין. אם יאדו את המים בדרך סרמית, הרי מותרים על הנכס החשוב שיש לים המלח והוא האקלים.

ש. דיין: שואל מה $\frac{1}{2}$ נצול האשלג יכול לטח למדינה סבחינה אל מסים, עבודה, מטבע זר וכו'.

מר הופייין: מנקודת מבט של העסוקה אין מקום חשוב לחברה. מטרת השכלולים בעבודה היא להפחית את מספר העובדים. יעברו בבדאי יותר מאלף איש. אשר למטבע הזר, זה תלוי כמה מליון טונות רופים לשאוב. סבור שכששה מיליון דולארים לשנה יכנסו למדינה. מסכום זה ישלמו לממשלה כמה עשרות אלפים.

ד"ר גרנות: סבור שאם האוצרות שיוציאו מים המלח הם קטנים, לא ישקיע ההון הפרטי את כספיו בעסק זה. כל בעל הון פרטי לא יתעלם מן העובדה שבמשך מספר די גדול באופן יחסי של שנים לא שלמה החברה כל דיורידנה.

מר הופייין דבר על האורגניזציה הגרועה. השאלה היא אם באורגניזציה יותר טובה, יש סכויים לכוח מושך בשביל ההון הפרטי. כל

זמן שלא תהיה תקפה לרווחים, לא יזרום לחברה הון פרטי.

מר הופיין: לא תמיד ההון הפרטי הוא חכם מאד. החברה כמו שהיא,

עם תהליכי העבודה הקיימים, אין זה כוח מושך להון

הפרטי. החברה מעוניינת לשפר את התהליכים, ואומרת שהיא תקבל את ההון הדרוש לה. יש לתת להם לנסות ולהראות מה הם יכולים לעשות. הממשלה אינה יכולה עכשו להשקיע מיליונים דולארים בענין זה.

ד"ר גרנות: הממשלה תרצה בקונטרולה מסוימת על החברה. האם זה

לא יפחיד את ההון הפרטי?

מר הופיין: זה תלוי בקונטרולה. יכולה להיות קונטרולה שלא

תפחיד את הון הפרטי.

פ. נפחלי: מר הופיין מדבר על זה שיש לתת להם להראות מה

הם יכולים לעשות. אולם עומדת גם הבעיה של

2½ מיליון דולר מן המלווה. השאלה היא לא אם לתת להם לעשות, כי אם אם לעזור להם בעשייה.

מר הופיין: לא נגע בשאלה זו, כי לא ששאל בקשר לכך. מבקש

פנאי לחשוב על הדבר. מוכן לענות בפעם אחרת.

ד"ר י. בדר: מצטרף לשאלה מר פ. נפחלי, ומצביע על חשיבותה.

א. אלישר: ישנה סחירה בין הדברים שאמר שת האוצר ובין מה

שמעה הועדה ממר הופיין. הועדה שמעה משר האוצר

שהועדה הוסיפה שיש לה אפשרות להשיג את הכסף. לפי דברי מר הופיין קשה לתאר ששלש האנשים יתחמו על קץ אותה טלגרמה.

מר הופיין: זה עתה ראה את הטלגרמה. שמח שישנה אפשרות להשגת

הכספים.

היו"ר ד. צ. פנקס: מודה למר הופיין על שהואיל לבוא לענות על שאלות

חברי הועדה. יתכן שיהיה צורך, לפני הסיכום הסופי

לשמוע אותו שוב, והועדה תרשה לעצמה להזמין אותו.

היו"ר ד.צ. פנקס: מודה למר נובומייסקי על שבא לי. מבקש אותו לספר לו עדה מה הן התכניות המעשיות העומדות לפני החברה,

מר נובומייסקי: ואיך החברה חושבת לחזור לעבודה. מבקש לשמוע איך מר נובומייסקי, כמנהל החברה, מתאר לעצמו את התקדמות העניינים. סבור שיש הכרח למצוא דרך כלשהי לנצול אוצרות האשלג בים המלח. ישנה הבעיה של הקונסציה. בעלות הקונסציה הן ממשלת פלסטין - א"י, ועבר הירדן. ישנה הבעיה החשובה, מאין יבוא הכסף כדי לממן את המפעל, ולהפעילו מחדש.

מר נובומייסקי: ישנם קשיים גדולים. בלי הסכם עם עבר הירדן,

לא חוכל החברה לעבוד. מקוה שאם יהיה שלום בין

עבר הירדן וממשלת ישראל, יהיה גם פתרון לחברה.

יש אפשרות לעבוד שנה בלי עבר הירדן. אולם אח"כ

יש צורך במים מעבר הירדן בכדי לשטוף את הבריכות. יתכן שאפשר יהיה

להגיע לאיזה שהיא סדור עם עבר הירדן לל לפני שיהיו פרטי השלום. אם

תהיה תקוה להתחיל בעבודה, ייכנסו לחברה כספים רבים. אולם כל זמן

שאי אפשר עדיין להמשיך בעבודה, אנשים פיננסיים אינם נוחנים את הכסף.

מקוה שאפשר יהיה להתחיל בעוד שלשה חודשים.

התכנית היא להכפיל את כמות העבודה (135 אלף

טונות). מסופק אם אפשר יהיה לעבוד רק בטריטוריה של מדינת ישראל.

מר האוצר א. קפלן: האם אפשר להמשיך בעבודה בלי הסכם על המים המתחקם?

נובומייסקי: ישנם שלשה מוגי מים; מים מחוקים זקוקים לחברה

כדי לשטוף את הבריכות. בלי מים מעבר הירדן אי

אפשר להמשיך בעבודה יותר מאשר במשך שנה.

היו"ר ד.צ. פנקס: שואל מה הם הסכומים לקבל כסף.

מר נובומייסקי: מהבנק לייבוא ולייצוא יש סכומים לקבל שני מיליון

וחצי ל"י. 5 מיליון לירות יתקבלו מחו"ל, בתנאי

שהיה ההסכם עם עבר הירדן. החברה הביאה לל חכמי לל בפני בנקים בארה"ב

ושם מוכנים לחתום את הכסף. החברה פוכל גם לקבל מפרעות ע"ח אספקת חומר

בעתיד. אולם הצעות מסוג זה אינן חסרות, ולכן סרב לקבל את המפרעות.

היו"ר ד.צ. פנקס: שואל אם ישנה קלוקלציה חדשה של התוצרת.

מקבל תשובה שעובדה קלוקלציה מדויקת, בה לל נלקחו

שואל מה השטח של עבר הירדן הדרוש לחברה משביל העבודה.
ומה בקשר למים המתוקים.

א. הרצפלד:

יש צורך בשטח מסוים מאדמה עבר הירדן כדי להגיע
לתוצרת של 135,000 טון לשנה. רק שליש מהקרקע היא
בא"י. השאר נמצא בעבר הירדן. לחברה יש קונסציה. היא יכולה לעשות בשטח
הא"י מה שהיא רוצה. נוסף לכך יש לה קונסציה על המים המתוקים.

מר נובומייסקי:

מה עלול למשוך את החון הפרטי למפעל זה?

א. הרצפלד:

75% מהקולות מובטחים ע"י החברה. המשקיעים מבין הגויים
שואלים ~~למה~~ לרווחים ולא להשפעה על החברה.
אי אפשר בעת להעביר מניות בלי הסכמת החברה.

מר נובומייסקי:

החון מורכב משלשה חלקים. יש מניות רגילות ומניות
בכורה. מניות רגילות מתחלקות לשני חלקים: מניות

שר האוצר א. מפלן:

מצביעות ומניות לא מצביעות. אסור להעביר מניות מצביעות בלי הסכמת ההנהלה.
אפשר לסדר שמניות זרות לא תעברנה לידיים זרות. במניות בכורה, מצטברת
רביית של 6%. כל זמן שבעלי מניות אלה מקבלים את הדיווידנדה, אין להם כל
זכות של הבעת דעה. הם נחשבים לשותפים לא רק ברביית כי אם גם ברכוש.
מניות הבכורה עולות במחיר רגיל. מניות רגילות עולות 5 ל"י.

הרושם הוא שהמו"מ הכספי נפסק מטעמים פוליטיים.
שואל מה הממשות שיש בהצעות על המימון.

א. הרצפלד:

יש עכשו בקוש גדול לאשלג. מחנהל מו"מ עם חברה שיש
לה סכויים למכור את האשלג. לכן מוכנה החברה הזו
להשתתף במימון. אם התנאים לא ישתנו, מקוה להשיג את הכסף הדרוש.

מר נובומייסקי:

מה הבטחון שמימשך הקוניונקטורה למכירת האשלג?

ד"ר גרנות:

המחיר לטונה הוא 16 ל"י. בקלקולציות נלקחו בחשבון
14 ל"י לטונה. בארה"ב המחיר הוא 48-50 דולר"סיף
בלטימור" או נמל אמר. מחיר ההובלה הוא 4-5 דולר לטונה. המחיר באירופה
הוא עכשו 17 ל"י לטונה. מובן כי המצב עלול להשתנות.

מר נובומייסקי:

שלש שאלות, אחת לשם אינפורמציה, והשתיים האחרות לשם

א. בן אליעזר:

קבלת חרות דעתו של מנהל החברה. ידועות זכויותיו של מר נובומייסקי כחלוץ. אולם החברה שהוא מייצג אותה רשומה באנגליה, ויש לה קונסציה של שתי ממשלות, ממשלת המנדט, וממשלת עבר הירדן. האם בחור שכזאת, ~~אף אף אף~~ נהלה החברה מו"מ בקשר לדרום ים המלח או גם בקשר לצפון? איך דורשת החברה את זכויותיה בצפון ים המלח?

האם נכונה ההנחה שקשה להשיג כסף כל עוד לא יהיה הסכם עם עבדאלה? כמה שווה הסכם כזה? אם בעל הון אינו רוצה להשקיע כל זמן שאין הסכם עם עבר הירדן, מדוע ירצה להשקיע כספים ברגע שיתקבל הסכם? האם נכונה ההנחה שהקוניונקטורה לפוטש היא לשנתיים ימים? האם/כדאי לעבוד שנה אחת בלי הסכם עם עבר הירדן, מתוך הנחה שהמצב יכול להשתנות? מתוך ראיית כל השנוי הפוליטי שבא לארץ, ~~אף~~ עם העובדה

שחלק לא קטן של ים המלח שייך לנו, עם העובדה שים המלח מעורר את דמיונם של רבים, האם אי אפשר מסביב לים המלח לרכז את שמונת המיליונים הדרושים להקמת המפעל מחדש? האם אי אפשר להשיג את הכסף אצל יהודים אשר היו רואים בפעולה זו פעולה חלוצית אשר ביום מן הימים גם תכניס להם רווחים?

מר נובומייסקי: דבר עם נציגי ממשלת ~~אף אף אף~~ עבה"י באנגליה. דבר תק על המפעל בדרום, ולא על הצפון. בצפון נהרס הכל. נציגי עבה"י מוכנים להמשיך בפעולה בצפון, אך הם רוצים לברר את הדבר עוד הפעם עם החברה.

החברה עבדה 18 שנה עם אנשי עבה"י. משרד החוץ באנגליה תמך תמיד במובן העסקי. הוא ממשיך לתמוך גם כיום. האנגלי הוא איש מסחר. החברה תדרוש ערבות מהאנגלים לקיום ההסכם עם עבה"י. קבל כסף מיהודים רק לאחר שלפני כן קבל מגויים. יהיה טוב אם יתנו כספים ציונים יהודים. אך אם לקבל מסתם יהודים, הרי יש לא פחות סכויים לקבל מגויים.

א. אלישר: במשך כמה זמן אפשר יהיה לקבל את ההסכם עם עבה"י? מכיון שמר נובומייסקי הוא היחיד שבא בדברים עם עבה"י, האם הוא סבור שאפשר יהיה להגיע לידי הסכם בקשר לשאלת המים? אם יהיה ההסכם, מה הם הסכויים להשגת כסף מחוץ לכסף של מכירת ~~אף~~ פוטש למפרע?

שאלה אישית וגלויה. הודיע היום שלמר נובומייסקי לא ניתנה גישה לברר את החומר של הועדה. היה רוצה לדעת עד כמה האינפורמציה שקבל לא היתה נכונה.

היו"ר ד. צ. פנקס: שואל אם מר נובומייסקי הביא בחשבון ~~על~~ שממשלה ישראל תהיה מעוניינת בקונטרולה יותר רצינית מזו שהיתה ~~לממשלה~~ לממשלה המנדט. מה אם ~~הממשלה~~ תתנה תנאי שהחברה חייבת לדאוג לשיכון העובדים, או תנאים רבים אחרים? מה אם הממשלה תרצה לכוון את היקף העבודה, את כמות החומר, את האקספורט (למי למכור, וכמה)?

מר נובומייסקי: החברה תבוא לידי הסכם עם ממשלה ישראל בנידון זה. ביתם לתנאי עבודה יש זכויות מסוימות למפעל העובד לשם ייצוא.

היו"ר ד. צ. פנקס: האם ישנה תכנית או הצעה על הנהלת המפעל? מר נובומייסקי: עונה בחיוב.

שר האוצר א. קפלן: מר פנקס הציע להקים חברה חדשה ישראלית, אשר תאפשר לבעלי המניות הקודמים לרכוש מניות בחברה החדשה. האם זוהי תכנית מעשית?

מר נובומייסקי: שאלה זו טעוזה ברור בהנהלת החברה. יהיו קשיים מצד משרד הכספים האנגלי וגם מצד בעלי המניות.

היו"ר ד. צ. פנקס: מאחר שהועדה שמעה את חוות דעתם של המומחים, צריכה הממשלה להשיב אם היא רואה אפשרות להשגת הסכם עם עבה"י. עד אז לא תוכל הועדה לעשות בנידון זה שום דבר נוסף.

פ. נפתלי: שואל אם הועדה תגיע לידי סיכום בישיבה הבאה. מעוניין לדעת זאת, במיוחד בקשר עם הסכום של 2½ מיליון דולר.

שר האוצר א. קפלן: קשה לדעת מה יהיה. בחלק הסכים לדברי מר הופיין, וסבור שיש לתת לחברה הזדמנות לתראות את כוחה. היחסים עם הערבים הם במצב כזה שאי אפשר לדעת מה יהיה בעוד חודש. אי אפשר להקים מפעל בים המלח אשר יעבד בשיטת האידוי ע"י הימשך במשך תקופה בלתי מוגבלת, בלי הסכם עם עבה"י. אפשר לבוא לחברה ולהגיד שתציע הצעה לעבודה בשיטות אחרות.

א. בן אליעזר: אין לדחות את הויכוח אלא לדון בצורה מעשית. בלי ההסכם לא יהיו הכספים. על הממשלה להחליט אם לעבוד שנה בלי ההסכם או לא.